

Serhat kùltür

tarîh - kùltür - haber dergisi

Yıl: 12

Ocak - Şubat 2014

GÖLE

"Göle-Susuz Özel Sayımız"

SUSUZ
(CİLAVUZ)

**Sarıkamış Şehitlerimizi
99. Yılında Rahmetle Anıyoruz**

YOZLAŞAN KÜLTÜRÜMÜZ

"Kültür, bir toplumu diğerlerinden farklı kılan değerler bütünü ve hayatı algılama biçimidir."

Bilim ve teknoloji evrensel ama kültür millidir. Kültürlerin milli olması, içlerine kapanık, diğer kültürlerden kopuk olmaları anlamına gelmez. Yeryüzünde saf, katıksız kültür unsuru yoktur. Hiçbir dil, mimari, musiki yoktur ki diğerlerinden etkilenmemiş, beslenmemiş olsun. Kültürler birbirlerinden beslenir, birbirlerinden etkilenirler. Ancak etkilenme, aynılaşma, kopyası haline gelmeye dönüştüğü zaman istediği zaman yozlaşma ve sonuçta yok olma süreci başlar.

Bilim ve teknoloji maddi hayatımızla ilgili olduğu gibi kültür de manevi hayatımızla ilgilidir. Duygularımızı dile, ruhumuzun derinliklerinden gelen nağmeleri musikiyle, estetik zevklerimiz görsel sanatlarla ifade ederiz. Beşer olarak aczimizi, faniliğimizi hissettiğimiz zaman, yaratıcı kudrete sığınırız.

Kültürel yozlaşma sonucu bugün gençlerimiz maalesef büyük çapta renksiz, ruhsuz, şirsiz bir dünyada yaşamaktadırlar. Gönüller Sultanı Yunus emre 7 asır önce maddenin şekil verdiği, mananın hayata hâkim olmadığı bir dünyada yaşayan insanların ızdırabını

"Bunca varlık var iken gitmez gönül darlığı"

Mısrası ile ifade etmiştir. Gerçekten bütün lükse, konfora, medeniyetin nimetlerine rağmen insanlık gönül darlığı içersindedir.

Aristo, asırlarca önce "En bet-

baht millet, kaleleri ayakta İken kültürü ve ahlâkı harabe olan millettir" demişti. Kültürel yozlaşma beraberinde tabii olarak kültürün ve ahlâkın harap olmasını getirir.

Atilla İhan'ın şu sözleri bize ait olanların nasıl horlandığının, hayatımızdan koparıp atıldığının bir örneğidir. *"Lisede Sophokles okuduk, Klasik Türk Musikisine sövmeyi, divan şiirini hor görmeyi, buna karşılık; kötü çevrilmiş Batı klasiklerine körükörüne hayranlık göstermeği öğrendik. Sanki Sinan, Leonardo'dan önemsiz, Mevlana, Dante'den küçüktü. İtali ise Bach'ın eline su dökmeydi. Aslında kültür emperyalizminin ilmiğini kendi eliyle boynumuza geçiriyorduk."*

Kültür emperyalizmine malzeme olmamak elbette dünyaya antenlerin kapatılması, değişen zaman ve şartlara göre kültürel olarak değişime direnmek anlamına gelmez ve gelmemeli.

Kitle iletişim araçlarının basdöndürücü bir hızla geliştiği dünyamızda, özü korumak şartıyla, değişim, çağdaş dünyayla rekabet etmenin vazgeçilmez şartı olmuştur. Bal arısı, bal gibi bir gıdayı üretmekle beraber, zehiri de vardır. Akıllı insan, arıya yaklaşmasını bilen insan, balından yararlanır. Arıya nasıl yaklaşacağını bilmeyenler ise zehirinden nasibini alır.

Bugün kültürel hayatımızın yozlaşmasına sahip olan kitle iletişim araçları, araç olarak son derecede faydalı ve masumdurlar. Onları iyiye ve güzele kanalize ederseniz iyi ve güzel sonuçlar alırsınız. Tersini

yapıldığı zaman ise bugün ülkemizdeki durum ortaya çıkar.

Bugün ülkemizde yayın yapan gazete ve televizyonlarımızın çoğu, ne yazık ki kültürel hayatımızın taşıyıcı, öğretici, eğlendirici, düşündürücü unsurları olmaları gereken kültürel yozlaşmanın en büyük sebebi olabilmektedirler. Çok düzeyli ve sorumluluk bilinciyle yayın yapan bazı TV kuruluşlarını tenzih ediyorum ama televizyonlarımızın büyük bir kısmı tavernacı, gazinocu bir anlayışla yayın yapıyorlar. Şiddet, müstehcenlik, karamsarlık asılama, özentili yaratma, yanıltıcı reklamlarla tüketimi artırma, yazılı kültürden uzaklaştırma, gibi mahzurları olan yayınlar özülerek belirteyim ki çoğunluktadır. Cizgi filmlere varıncaya kadar şiddet, yıkma, dökme, ortadan kaldırmanın ağırlıkta olduğu yapımlar gençlere 24 saat sunuluyor. Bizim kültürümüzde saygıdeğer bir konumda olan, ana, kızkardeş veya eş olarak hürmet edilen kadın, adeta bir ticari malzeme bir reklam aracı ve her şeyden daha vahimi cinsel bir obje haline getirilmiştir.

Bizim toplumumuzun çok ciddi sorunlarının olduğu doğrudur. Ancak medyanın sürekli olarak yanlışlıkları, toplumun kangren olmuş taraflarını, kötü örnekleri insanların önüne sergilemesi, kişilerin ülkeleri, hatta kendileri ile ilgili karamsarlığa düşmelerine sebep olmaktadır. Okuyucu, dinleyici veya seyirci sürekli olarak hırsızlıklar,

yolsuzluklar, ahlaksızlıklar, haksızlıklar, işkenceler, katiller, insan hakları ihlalleri, dürüst ve namuslu insanların hayal kırıklıkları vs. ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Yani özetle bütün çirkinlikler sergilenirken iyi örnekler, güzellikler adeta görmezlikten gelinmektedir. Bu durum, toplumu müthiş bir karamsarlık girdabına sürüklemektedir. Medya elbette denetim görevini yapacaktır, ama olayların takdim edilmiş biçimi çok önemlidir.

Öte yandan gelir dağılımının son derece adaletsiz olduğu ülkemizde, yapılan yayınlarla fakir-fukara ile alay edilmektedir. Eskiden beri ülkemizde dar geliri insanlar hep ölagelmiştir. Ne var ki bu insanların başka kesimlerin hayatlarına özenmeleri söz konusu değildi. Özellikle televizyonlar yurdun en ücra köşesinde yaşayan doğru dürüst beslenemeyen, giyinemeyen vatandaşlarımıza şatafatlı bir dünya sunmaktadır. Bir yandan varlıklı, kolay kazanıp kolay harcayan insanların eğlence adı altında akla hayale gelmedik çirkinlikleri ve bunların magazin haberleci adı altında teshir edilmesi; öte yandan kızgın güneşin altında tütünle, pamukla uğraşan ancak alının terinin karşılığını alamayan insanımız... Bu durumda ülkenin bir yerinde bazı genç kızların intihar etmesine şaşmamak lazım. **Kavak eken sopa biçer, rüzgâr eken fırtına biçer...**

Dünya o kadar fakirleştirildi ki artık insanlar 2-3 yüz kelime ile konuşur hale geldiler. Dili yazıya, fakirleşen toplumlar düşünme melekelerini bile kaybederler. Çünkü insanlar kelimelerle düşünür. Birakalım yüzyıl önce basılmış bir kitabı, 1960'larda 1970'lerde yazılıp basılan kitaplar bu günkü nesiller tarafından kolay kolay anlaşılamiyor. Üretilen zevksiz, kuru, muzikaliteden yoksun

kelimeler zamanla yerleşince "Bakınız işte tuttu. Güzel olmasaydı halk tarafından benimsenmezdi" gibi yorumlar yapılıyor. Hâlbuki sürekli bir dayatma sonucu yanlış da olsa bunlara toplumun alıştırdığı göz ardı ediliyor. Bu durumu çok güzel izah eden bir fıkraya vardık:

Şehirde Anadolu'nun ücra bir köyüne gelin gider. Gelin Hanım, köye varınca mayıs kokusundan müthiş rahatsız olur. Her tarafta tezek yığınları vardır. Kayınpederine evlerinin etrafındaki hayvan pisliklerini niye temizlemediklerini, mevcut pis kokuya nasıl dayandıklarını sorar. Kayınpederi der ki: Kızım biz evimizin etrafındakileri uzaklaştırsak bile 15 metre öteden bu sefer, Mehmet Efendi'nin evinin etrafındakilerin kokusu gelir. Burası köy yeridir. Bundan kurtulmak çok zordur.

Hamarat gelin her şeye rağmen kolları sıvar evlerinin etrafındaki bütün mayısı, tezekerleri uzaklaştırır. Bir ay sonra koku namına bir şey kalmaz. Kayınpederine, Gördünüz mü koku diye bir şey kalmadı, deyince kayınpederi; Kızım aslında koku aynen devam ediyor ama kokuya senin burnun alıştı, der.

Maalesef toplumumuzun birçok çirkinliğe ve yanlışlığa tabir yerinde ise dayatma ve yoğun telkin sonucu adeta burnu alıştırılıyor.

Yukarıda da ifade ettiğim gibi kültürümüzün dünyaya kapatılması, durağan hale getirilmesi elbette söz konusu olamaz. Bunu istesek de yapamayız. Çünkü İnternet çağında yaşıyoruz. Yunus Emre;

"Her gün yeniden doğarız bizden kim usanar" derken değişimin kaçınılmaz olduğundan ve sürekli aynı kalmanın usaç vereceğinden söz ediyordu. Benim gencim elbette değişen şartlara göre, kültürel

olarak da kendini yenileyecek. Her gün yeni bir âlem kuruluyor. Ne var ki, bizi biz yapan asli çekirdekleri, ana karakteri kaybetmeden.

Gençliğimiz kapı komşusundan habersiz, ama dünyanın öbür ucundaki insanla chat yapıyorsa bu sağlıklı bir durum değildir. İkinin bir arada yapılması elbette arzulanan şeydir. **Kendisiyle, ailesiyle toplumuyla iç içe ve ilgili, ayakları kendi topraklarına basan, milli değerleri ve milli kültürü özümsemiş ancak dünyayı bilen, dünyadaki gelişmeleri takip eden ve çağdaş değerleri iyi okuyan bir genç... işte bizim arzuladığımız genç, işte yetişmesini istediğiniz genç:**

Orhan Veli, bir şiirinde; Düşünme, arzu et! Bak böcekler de öyle yapıyor, der. Bugün gerçekten düşünmeyen, sadece midesine bağlı, ruh dünyası boş ve hayatı anlamsız bir nesil yetiştirilmeye çalışılıyor. Büyük Türkiye, ancak kültür ve birlik olarak, ruh olarak büyük ve idealist bir gençlikle gerçeklesir.

Burada ünlü Avusturyalı devlet adamı Matternich ile ünlü Türk dostu İngiliz diplomat David Urquhart'ın birbirine çok benzeyen sözlerini hatırlayalım. Matternich 19. asrın başında, Urquhart ise ikinci yarısında Osmanlı Devleti adamına **"Bizim nezdimizde de saygı değer kalmak istiyorsanız lütfen kendiniz olarak kalın"** mealinde sıkça uyarılarda bulunmuşlardı.

Bugün bizlerin bence en önemli görevimiz kültürümüzü değerlerimizi korumakla kalmayıp "Gençlere kültürel beslenmeyi, iyi ve güzel nerede ve kime ait olursa olsun faydalanmayı açık olmayı ama daima kendimiz olarak özümüzle kültürümüzle kalma düşüncesini benimsetmemiz gerekir.

NEVZAT ERDAĞ'IN YAYINLANAN SON KİTAPLARI

TÜRKİYE DE İLK

YENİ

